

آغاز تحول در نام خیابان‌های تهران را به دولت موقت نسبت می‌دهند که با تشکیل شورایی به نام شورای نامگذاری شهرداری در مدت کوتاهی از اردیبهشت ۵۸ تا آبان ۵۹ اسامی ۵۰۰ معبر از شهر تهران را تغییر داد و فقط نام خیابان‌هایی چون دماوند، بهارستان، راه آهن و کریمخان زند به نام سابق باقی ماند

رسمی به «خیابان ولی عصر» تغییر نام یافت. اما پس از حوادث سال ۶۰، نام این خیابان بنابه دستور محمد رضا مهدوی کنی، وزیر وقت کشور در دولت شهید رجایی به ولی عصر تغییر کرد. این رویه ادامه داشت تا اینکه در شورای اول شهر تهران خواستند خیابانی را به نام دکتر مصدق انتخاب کنند ولی بحث‌شان دیر هنگام بود و عمر شورا به سر رسید. تا اینکه در ۲۲ اسفندماه ۱۳۹۶ اعضای شورای شهر تهران با رأی موافق و بدون رأی مخالف، به پیشنهاد کمیسیون نامگذاری شورا برای تغییر نام خیابان «نفت» شمالی و جنوبی به خیابان «دکتر محمد مصدق» رأی مثبت دادند.

■ دولت موقت و اوج نام‌گذاری‌ها

آغاز تحول در نام خیابان‌های تهران را به دولت موقت نسبت می‌دهند که با تشکیل شورایی به نام شورای نامگذاری شهرداری در مدت کوتاهی از اردیبهشت ۵۸ تا آبان ۵۹ اسامی ۵۰۰ معبر از شهر تهران را تغییر داد و فقط نام خیابان‌هایی چون دماوند، بهارستان، راه آهن و کریمخان زند به نام سابق باقی ماند. در آن دوره توبان و پارک شاهنشاهی به اتوبان مدرس و پارک ملت تغییر می‌کند، خیابان شاه، خیابان جمهوری اسلامی می‌شود، خیابان بودا جمهوری، ۱۵ خرداد خوانده می‌شود، نام خیابان قوام السلطنه به ۳۰ تیر و خیابان کوروش کبیر به دکتر شریعتی تغییر می‌کند.

خیابان آریامهر به خیابان فاطمی تغییر نام می‌دهد، بزرگراه داریوش، رسالت می‌شود؛ خیابان تخت جمشید، طالقانی می‌شود، تخت طاووس به شهید مطهری تغییر نام می‌دهد، میدان سپه، امام خمینی خوانده می‌شود و خیابان ثریا، سمیه نام می‌گیرد. خیابان روزولت، به نام شهید مفتاح و سلطنت آباد به پاسداران معروف می‌شود. بوستان لاله که تا پیش از انقلاب ۱۳۵۷ ایران، بوستان فرح نام داشت، به پارک خسروگلرخی تغییر نام داد و بعد از مدتی و همزمان با حوادث کردستان به بوستان لاله تغییر یافت. اما در این میان اسامی خارجی‌ها در خیابان‌های شهر تغییر می‌کند؛ آتاتورک به آیت‌الله کاشانی، آیزونهاور به آزادی، بلوار الیزابت به کشاورز، چرچیل به نوفل‌لوشاتو، روزولت به شهید مفتاح، خیابان کاخ به خیابان فلسطین، لس آنجلس به حجاب، میدان کندي به توحید تغییر نام می‌دهد.

نامگذاری معابر تهران پس از انقلاب تحت تأثیر آرمان‌های سیاسی، عقیدتی و ایدئولوژیک بود. آن زمان بود که نام «بابی‌ساندز» بر کوچه کناری سفارت انگلستان گذاشته شد و خیابان «خالد اسلامبولی» برای همیشه نمادی از رابطه قطع شده ایران و مصر بود. بعدها و البته با پیش از ۲۰ هزار شهید جنگ تحمیلی اکثر معابر تهران به خصوص کوچه‌ها به نام این شهیدان نامگذاری شد. اما نفس تغییر نام‌ها پس از پیروزی انقلاب باعث فراموشی خیلی از اسامی از ذهن مردم نبود؛ اسامی قدیمی خیلی از خیابان‌ها در ذهن مردم باقی مانده نوشته روی تابلوها.

■ از بزرگراه کاشانی تا خیابان مصدق

روز ۱۵ ژوئن ۲۰۱۷ (۲۵ خرداد ۱۳۹۶) وزارت امور خارجه آمریکا اسنادی را درباره کودتای ۲۸ مرداد

محدوده زرافشان شمالی به نام پیشنهادی علی معلم (با حفظ شماره) خیابان یازدهم در محدود شهید نعمتی کلاهدوز به اسم فروغ فرخزاد موافقت کردند. تصمیمی که واکنش‌های مثبت و منفی در پی داشت. همان زمان صادق زیباکلام، استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران در توییتر خود نوشت: «چه کسی تصور می‌کرد که در جمهوری اسلامی روزی بیاید که به نام هوشنگ ابتهاج، محمد رضا شجریان، سیمین بهبهانی، بیژن ترقی، (این یکی رومی دانم دیگه باور نمی‌کنید) فروغ فرخزاد... خیابان نامگذاری شود. «کسیکه مثل هیچکس نیست» و فروغ خواب آمدنش را ۶۰ سال پیش دیده بود، از لابه‌لای صندوق رأی وزارت کشور ظاهر شد.»

الهام فخاری، یکی از اعضای شورای شهر هم در صفحه توییتر خود نوشته است: «شورای شهر نام تعدادی از خیابان‌ها (معابر، مکان) در شهر تهران را به نام نامداران فرهنگی تغییر داد تا با قدرانی از آن بزرگواران، به بهبود قرابت مردم و شهر کمک کرده باشد. گامی در جهت تبدیل تهران به یک شهر فرهنگی برای همه.» اگرچه این تصمیم شورای شهر از طرف مردم می‌توانست مورد استقبال قرار گیرد ولی انتقاد خیلی از مخالفان، تندروان و حتی دلواپسان را در پی داشت؛ طوری که فردای همان روز روزنامه کیهان این تصمیم را به «اسم-فامیل بازی» تشبیه کرد و به این بهانه از دغدغه فرهنگی اصلاح‌طلبان در موقع مشکلات اقتصادی مردم انتقاد کرد. داستان نام‌گذاری خیابان‌ها همیشه موافقان و مخالفانی داشته است؛ زمانی آقای فلسفی مخالف شهردار دولت موقت و عملکرد آن بود و امروز هم مخالفت خوانی به شکلی دیگر؛ گویا اسامی در خیابان‌های تهران به سبزی‌برخاسته‌اند.

۱۳۳۲ منتشر کرد. بلافاصله پس از انتشار اسناد کودتا، درخواست‌هایی در فضای مجازی برای تغییر نام بزرگراه آیت‌الله کاشانی در تهران مطرح شد و در شصت و چهارمین سالگرد کودتا، اعضای شورای شهر تهران وعده دادند پایتخت مکانی به نام مصدق خواهد داشت؛ وعده‌ای که روز ۲۲ اسفند ۱۳۹۶ با تغییر نام خیابان «نفت» به «مصدق» عملی شد.

■ از فروغ تا شجریان

بیست و هفتم فروردین ماه ۱۳۹۷ بود که اعضای شورای اسلامی شهر تهران در یکصد و سی و ششمین جلسه خود مصوب کردند که برخی خیابان‌های پایتخت به نام هنرمندان معاصر از جمله استادان محمد رضا شجریان، علی نصیریان، محمدعلی کشاورز، غلامحسین امیرخانی، داود رشیدی و عزت‌الله انتظامی نامگذاری شود.

در آن جلسه مصوب شد بلوار فلامک جنوبی و شمالی در محدوده شهرک غرب در منطقه ۲ شهرداری به نام استاد شجریان نامگذاری شود. همچنین خیابان سپند در محدوده اقدسیه منطقه یک به نام عزت‌الله انتظامی و خیابان معارف واقع در محدوده اوین منطقه ۲ به نام داود رشیدی نامگذاری شود. اعضای شورای اسلامی شهر تهران همچنین مصوب کردند خیابان ۲۴ متری محدوده سعادت آباد به نام محمدعلی کشاورز، خیابان کوکب در محدوده شهر آرا به نام غلامحسین امیرخانی و خیابان نیلوفر محدوده اختیاریه منطقه ۳ نیز به نام پیشنهادی علی نصیریان نامگذاری شود. همچنین اعضای شورای شهر در ادامه با رأی بانامگذاری کوچه رهبری در محدوده دزاشیب به نام پیشنهادی سیمین دانشور و کوچه دوازدهم در